

HOMANN

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 roku—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorce i piatnicy.

Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycji: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak'

na 4-aj staranie za radok drobnymi literami — 25 fen.; drobnije abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za ilniejku drobn. drukam.

№ 104 (196) Hod II.

Wilnia. 28 śnieżnia 1917 h.

Cena 5 fen. (3 kap.)

BREST-LITOUSK. (W.T.B.). 26. XII. Zhodnie z učorašniaj umowaj, siahońnia adbyłisia narady predstaŭnikoŭ Niamieččyny i Aŭstryi s predstaŭnikami Rasiei narady ab adnaŭleńni znośin miż pamienionymi dzierzawami. Narady jduć dalej.

BERLIN. S pryčyny narad u Brest-Litoŭsku orhan umiarkowanych socyjal-demakrataŭ „Vorwärts“ piše:

„Niamiecki urad pawinien budzie surjezna zaniacca pytańnem, czy možna na asnowie rasiejskich prahramnych punktaŭ dalej wiaści pierehawory, zabaspiečywujućy fyzičnyje interesy našaho narodu. Rasiejakaja mirnaja prahrama — hetkaja ahulnaja, što pawodług jaje čyślenych konkretnych pytańnioŭ nielha razwiazuć“.

27 śnieżnia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na arhlickim fronci momentami żywiejšaja čynnaść.

Front niamieckaho Naślednika: Paiki adnej gwardziejskaj dywizii na paŭnočnym zachodzie ad Bezonwo ŭwarwalisia u francuskiej linii na 900 metraŭ u šyr. Kontrataka francuzaŭ adbita s ciazkimi stratami. Uzaruwaŭšy čyślenyje schoŭki, našy arady wiarulniasia sa 100 pałonnymi i čyślenymi kulemi.

Front Albrechta Wiurtenberskaho: Francuski atrad, uwaruwaŭšysia na pčuńacy ad Ober Burnhaupt u naš priedni akop, wykinut adtul štykami

Italjanski teatr.

Italjanskaje nastupieńnie proci Monte Tomba adbito.

BERLIN. S pryčyny pierehaworaŭ u Brest-Litoŭsku «Voss. Ztg» piše:

„Rezultat pierehaworaŭ—heta pryncypialnaja zhoda ŭ tych sprawach, katoryje daduć asnaŭnyje rysy budučaj mirnaj umowie. Wielmi waźna toje, heta pačwardzilili sami rasiejskije delehaty. Hetak najbolj demokratyčny urad świetu paświdčyŭ, što mirnaja palityka centralnych dzierzaw zusił wolna ad zawajewacielnich meŭ i gwałtu. Kali centralnyje dzierzawy, dawioŭšy hetak swajo sumlennaje žadańnie mira, dapuścili ješće, kab urady sajuźnikoŭ Rasiei mahli wyskazacca ŭ naznačeny čas, czy jany choćuć wiaści z nami pierehawory na tej že asnowie, jak Rasieja, — dyk jany ješće raz pakazali, što ich pryncypy majuć wahu nia tolki ŭ adnosinach da Rasiei, ale i da koźnaho inšaho woraha“.

«BERL-TAGBL», piše: „Ješće i ciapier niewiadoma, czy wola miralubcaŭ zdajeje razsčianu, pastaŭlenuju i uzmacowywanuju wajaŭničymi elementami.“

«Volkszeit», piše, što rezultat pierehaworaŭ ješće nia moźe być ustaŭleń.

BAZEL. «Daily News» nakazuju: Liojđ Džordž zajawili u Niźniaj Palacie, što šwiataja ziemia ŭ Palestynie nia budzie nikoli wierniena Turčynie.

KONSTANTYNOPOL. Suttan naznačyŭ za haławu delehacii dzieła mira pieršaho wezyra Taat-Pašu.

ŠTOKHOLM. Pryjechaŭšyje z Jass rumyny kaźuć, što hramadźlanstwo nastrojono niepryhlina da pracieŭleńnia karala miru. Adnak, pad naciskam narodu jamu przydziecca ustupić. U Jassach ciapier panujuć bołšewiki. Tam utwaryłasia pałaźeńnie, što Karol i Bratianu apynulisia bytym u wastrozi.

ŠTOKHOLM. «Dien» piše, što konflikt mir Maksimam Gorkim i bołšewikami stałsia hetkim wostym, što bołšewiki postanawili areštawać Gorkaho.

BERLIN. (W.T.B.). 26.XII. U Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili prynami 38.000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). U pojasie blokady nawakoł Anhlii našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 21.000 tonn.

AMSTERDAM. (W.T.B.). Pawodłu oficyalnaho apawieščeńnia Reŭtera, zamiast admirała leliki za pieršaho lorda admirałcejtwa naznačen wiceadmirał Roslin Wemels.

Mirnyje pierehawory.

BREST LITOUSK. 24. XII. Predstaŭniki centralnych dzierzaw adbyli siahońnia naradu, kab ułażyć adkaz na predłaźeńnia rasiejskaj delehacii.

Druhoje ahulnaje zasiedańnie adbudziecca, zdajecca, zaŭtra.

PIECIARBURH. (P.T.A.). 25. XII. Naša delehacija u Brest-Litoŭsku zažadała, kab zasiedańnie adbywalisia publiczna i kab pratakoly byli publikowany, i dabiłasia hetaho.

Rasiejakaja delehacija predłahaŭ 6 punktaŭ, jak asnowu dzieła pierehaworaŭ ab miry:

1) nie dapuskajacca pryłučeńnie prynukaj zaniatych u čacie wajny ziemi; wioskil z zaniatych ziameł pawinny ŭraz wyjšć;

2) adbudowa palityčnaj niezaleźnaści narodaŭ;

3) nacjonalnaściam, katoryje pierad wajnoj nia mieli palityčnaj niezaleźnaści, budzie dadziłena mahčymaść swabodna postanawić, da jakaj dzierzawy jany choćuć prynaležać, abo ahulnaj padačaj hałasoaŭ postanawić ab nacjonalnaj niezaleźnaści; hałasawańnie pawinno adbycca pry poŭnaj swabodzie dla ŭsich žycharoaŭ kraju, ličyćy ŭ tym i ulekaćoŭ;

4) na ziemiach, dzie żywuć rožnyje nacjonalnaści, prawy mienšaściej zabaspiečywujucca prawam na nacjonalnuju kulturu i aŭtonomnaje upraŭleńnie;

5) ni adna z wajujućych staron nie płocić kontrybucii; zapłocenyje ŭžo wajnyje wydatki wiertajucca nazad; zwarot strat prywatnym asobam adbywajacca hraśmi, sabranymi proporecyonalnawa ŭsich wajujućych dzierzawach;

6) pytańnia ab kolonijach razwiazuwajucca na asnowie punktaŭ 1—4.

Rasiejakaja delehacija ličyć niemałhčymym, kab nad wolaŭ małych nacij byŭ učinien gwałt silniejšymi nacijami ekonomičnym bojkotam i padčynieńniem adnaho kraju druhomu tarhowym i tamoženym umowami, abmiežy-stajućymi tarhowuju swabodu trejelaj warany, a tak sama morskaj blokadaj.

Stats-sekretar Klulman skazaŭ, što druhije delehacii žadajuć zrabic pieraryŭ, kab absudic adkaz. Umowilisia spynić narady da zaŭtra da 4 hadz. paabiedzi.

BREST-LITOŬSK (W.T.B.). 25.XII. Na siahońniašnim zasiedańni hr. Černin ad imi centralnych dzierzaw zajawili hetak:

dliwych dla usich wajujućych hasudarstw. Adnak treba adznačyć, što ŭsie wajujućyje ciapier dzierzawy, nikoha nie wyklučajućy, u naznačonym čacie pawinny abiazacca najakuratniej spoŭnić umowy, u roŭnaj miery zwiazywajućyje ŭsie narody. Tolki tady moħuć być spoŭnieny predłaźeńnia rasiejskaho uradu, — bo nielha dapuścioć, kab centralnyje dzierzawy, jakije wiaduć ciapier mirnyje pierahawory z Rasiejaj, pryniali hetyje warunki, nie majućy zawiereńnia, što sajuźniki Rasiei sumlenna i bez žadnaj myśli buduć prawodzić pamienonnye warunki i u adnošeńni da centralnych dzierzaw. Ab padadziennych rasiejskaj delehacii ješće punktaŭ treba skazać: 1) pryłučeńnie gwałtam zaniatych u čacie wajny ziameł nie adpawiedaje planam centralnych dzierzaw; 2) nie adpawiedaje planam sajuźnikoŭ pazbawić niezaleźnaści jak-koiecy narod, utraciŭšy u hetaj wajnie swaju palityčnuju niezaleźnaść; 3) pytańnie ab dzierzawaj prynaleźnaści nacjonalnych hrup, katoryje nie majuć dzierzawaj niezaleźnaści, na pahlad centralnych hasudarstw, nia moźe być razwiazano miż dzierzawami; hetaje pytańnie u koźnym prypadku razwiazuwajucca koźnaj dzierzawaj sa swaimi narodami na prawdaŭčaj darozi; 4) hetak sama zaščyta prawoaŭ mienšaściej, zhodnie z zajawami centralnych dzierzaw, stanowić asnaŭny punkt konstytucyjnaho prawa na samaaznačeńnie narodaŭ; 5) sajuźnyje dzierzawy ŭžo nie raz adznačywali mahčymaść uzajemnaho adračeńnia nia tolki kontrybucii, ale i zwarotu wajnynych škod. Zhodnie z hetym koźnaja z wajujućych dzierzaw wiernie tolki košty utrymańnia jaje sadataŭ, papaŭšych u pałon, i zapłocić cywilnym paddanym warožaj starany za škody, zrobieńnye im gwałtami, pracieŭnymi internacjonalnamu prawu; 6) zwarot machopenych u čacie wajny kolonij — heta asnaŭnoje niamieckaje damahańnie, ad katoraho ni ŭ jakim prypadku nielha admowicca.

Pryncypy ab ekonomičnych adnosnych, apawieščeńnye rasiejskimi delehatami, cełkom prynimajucca delehatami.

Hr. Černin skazaŭ: „Na asnowie tolki-što pakazanych pryncypoaŭ my hatowy uraz že pačad pierehawory z usimi našymi pracuŭnikami. Kab nie marnawać času, sajuźniki hatowy wiaści dalej pierehawory ab specyjalnych, sprawach, razwiazka katorych u koźnym prypadku patrebna kaničnie jak dla rasiejskaho uradu, tak i dla centralnych dzierzaw“.

Haława rasiejskaj delehacii zajawili što adkaz centralnych dzierzaw—zhodliwy s pryncypami ahstnaho demokra-

tychno mira. Adnak, treba adznačyc, što adkaz značna abmiežyujaj punkt 3.

Nia hledziacy na aznačenuju niazhodliwaść rasiejskaja delehacija pryznaje, što adkrytaja zajawa centralnych dzierzaj, što jany nie majuć zachwatnych met. daje maciejšy hrunt dzieła pačatku ūraz-že mirnych pierahaworaŭ miž usiemu wajujućymi dzierzawami.

Z hetaj pryčyny rasiejskaja delehacija predlahaje prypnyć na 10 dzion mirnyje pierahawory, pačynajućy ad siahońniašniaho wiečara i kančajućy 4 studniem 1918 h., kab narodam, urady katorych ješče nie prystupili da pierahaworaŭ ab ahulnym miry, była dadzienu mahčymaś paznajomlaca z ustanowienymi clapier asnowami hetkaha mira. Pašla hetaho terminu pierahawory ū kožnym prypadku pawinny być pradruženy.

Hraŭ Černin paprasil rasiejskaju delehaciju padać hety adkaz jaje na špimie i predlažyć zara prystupić da pierahaworaŭ ab tych specyjalnych punktach, katoryje ū kožnym zdareńni pawinny być razwiazany miž centralnymi dzierzawami i Rasiej.

Haława rasiejskaj delehacji prystaŭ na heta i wyskazaŭ swaju zhodliwaść zara prystupić da dalejšych pierahaworaŭ ab tych padrobnicach, katoryje i pry ahulnych mirnych pierahaworach wymahali by asobnych pierahaworaŭ miž Rasiej i centralnymi dzierzawami.

Na predlaženie Kulmana ūsie zhodzilisia prystupić da hetych pierahaworaŭ užo zaŭtra piarad abiedam.

CHRYSTYANIJA. Finlandzkije hazety nakazujuć, što, centralnyje dzierzawy umowilisia z Rasiej, kab sušwitny mirny kongress adbyłsja na neutralnym hruncu. Abiedzwie starony wyskazalisia za Štokholm, jak za najbołš adpawiednaje dzieła hetaho miejsca.

WIENA. Predstaŭniku «Wiener Tagblatt» stats-sekretar Helfferich zajawił: „My pawinny staracca w a nuć ekonomičnuju swabodu na ūsim świecie, nie ahrańičenuju nijakim prymusam. Užo skora budzie čuclen ključ: „Kupcy, ūpiarod!“ Ab ekonomičnaj wajnie pašla mira nia može i nie pawinno być hurtarki.“

BERN. Trockij zajawił predstaŭniku šwejcarskaha telegrafnaha ahientetwa, što Rasieja dała sajužnikom dawoli času, kab wyskazać swoj pahlad na zamireńnie. «My dali im 220 hadzin.

Dla dumki ab sprawle, ab katoraj radzilisia mnoha miestacoŭ, nia treba hetulki času. My dumajem, što francuski urad i parlament—heta nie francuski narod.“

BERLIN. «Lok. Anz.» piše: «što asabliwa kidajeca ū woćy, — dyk heta toje, što bolšaja časć rasiejskich delehataŭ u Brest-Litoŭsku — nie maskoŭcy, a predstaŭniki «inorodcaŭ». Hetak Łabinski i Lipski — palaki, Karachan i pani Bisenko — katkaziec i ukrainka, hienerał Samojto — litwin (! — «Hom.») i paŭkoŭnik Cepile — Łiatyś, hienerał Altfater i paŭkoŭnik Foke — sudziacy pawodłuh ich imlon — niemieckaha pachodžeńnia, a Joffe — žyd. Hetak čysta rasiejskije imiony — tolki Kamieniow i Pokrowskij. Roznarodnaś składu delehacił świadczyć ab žadańni bolšewikoŭ, kab interesy roznych zamiel byli predstaŭleny delehatami roznych nacjonalnaścier.

Ważny krok.

U mieru razwićcia kožnaha narodu, a tym bolš praspaušaha, jak biełarusy, cełyje stalecća, uzrastajuć i jaho duchowyje potreby, rodioca žadańnie paznać siabie samoha, swaju minušćy, swoj sučasny byt, žadańnie dajści tych zdabytkau wiedzy, jakich dajšli inšyje narody, i znajomiceca s sušwietnaj kulturaj u swajej rodnaj moŭie. Duchowyje potreby rastuć šybčej, čym mahčymaś zdawoliwać ich. Zarym to narod, katory zbudzilisia da świadomaha nacjonalnaha žyćcia, zaŭsiody bywaje prymušen napružać usie swaje sły dzieła taho, kab tworčaj kulturnaj pracaj nahanać aplaredziłšy-

je jaho narody i nia tolki pazyčać s sušwietnaj skarbniicy kultury, ale i samomu niešta ū jaje ūkładać.

Ješče ūčora, pakul u biełarusau nie było nawat pačatkoŭ školy u rodnaj moŭie, zdawalosja, što, dajšoŭšy hetkaj školy, kulturnaje potreby biełarusau buduć zdawoleny na dołhi čas. Ale tut že wyjawilosja, što, kab mieć woćycieloŭ dzieła biełaruskich narodnych školaŭ, treba zawiadzić woćycielstwie seminarij dzieła padhatuŭki ich. Čarodnaje pytańnie było: a chto budzie woćycić u seminarijach? I woś, šukajućy adkazu na jaho, na dumku prychozić potreba stareńnij i wyšejšaj nawuki ū biełaruskaj moŭie.

Niešta padobnaje hačym i u sprawie školnaj literatury. My ūžo nia možem zdawoliwać padručnikami dla narodnaj školy, žmienaj papularna-nawukowych brašur i knižek. Wyjaŭlajeca potreba hruntowych nawukowych prac, da kanca sšwietlajućych paadziłokije pradmiety, potreba knižek nie dla woćycieloŭ, ale i dzieła woćycieloŭ. I tut adkrywajeca nie wyčajna šyroka je pole da prac: pačynajućy ad hrantatyki, treba stwaryć usiu nawukowuju literaturu ū rodnaj moŭie, treba ustanawić terminalohiju, treba wywiaści na świet usiu tuju praŭdu ab biełarusach i ich minušćy, katoruju hetak pilna ukrywali našy worahi, s poŭnaj świadomaścju fałšujućy historyčnyje fakty i t. d. Treba dajści taho, kab biełarus-intelient moh zdawoliwać swaje duchowyje potreby ū rodnaj moŭie, a nie byŭ prymušen usio čerpać ad čužych.

Padobnaja wializarnaja rabota nie pad silu małoj žmieni ludziej — choćby i najbołš adolnych: heta—sprawa ahulna nacjonalnaja i da jaje pawinny przylażyć ruku ūsie świadomyje i čynnyje biełaruskije kulturnyje sły. Kab že heta było mahčymo, treba stwaryć hrunt, na katorym mahli-by zyiściť razam usie, chto duž i achwoć da pracy.

Woś, my padychodzim da taho momentu, kall utwareńnie ahulna-biełaruskaj nawukowaj ustanowy, katoraja zhurtawała by ūsich pracauńikoŭ na niwie biełaruskaj kulturnaj raboty i ūziata-by ū swaje ruki kiraŭničtwo

henaj rabotaj, stałosja kaniečnaj potreba. I wilenskaje biełaruskaje hrantadziarstwo, chacia i addzielenaje ješče wajennym frontam ad rešty Biełarusi, zrazumieło hetu potrebu i ūžo ūčyniło adpawlednyje kroki: u Wilni, stalicy našaha kraju, ładzioca „Biełaruskaje Nawukowaje Tawarystwo“ s šyrokimi zadačami, i statut jaho ūžo padadzien dzieła rehistracii.

Nichaj že pieršaja biełaruskaja ustanowa spoŭnió pryzwaŭšuju jaje da žyćcia wažnuju zadaču i, zawiazanaja ū hod čatyrochsołetniaho jubileju biełaruskaha drukau, adznačyc saboj zwartotny moment u žyćci našaha narodu.

A. N.

U Wilni i wakolicach.

× Hrošy z Rasiei. U Ost-Bank Wialikaja wul. 66, pryjšli z Rasiei hrošy dla šmat asob, katorych pa pakazanych adresoch nialha znajsci. Usiaho prysłano kala 40 pierekazoŭ, katorych nima jak daručyc.

× Temperatura. Najwyšejšaja i najnižejšaja temperatura za aposnizje dni byla dawodłuh Celsija:

	najwvš.	najniž.
23—24	— 9,0	— 14,0
25—26	— 8,0	— 10,0

Z USIAHO KRAJU.

Ab razbojnickich bandach.

Hlaŭnakamandujućy na ūschodzi wydaŭ zahad ab baračbie z razbojnickimi bandami. U im, miž inšym, haworyeca:

ZAHADKI.

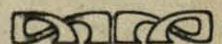
46. Pał-żyŭ Boh piečać,
Biez zialeza — nie pačać.
47. Sładzić panok,
Čyrwony županok; —
Chto ubače,
Toj wapiče.
48. Sładzić Chadosta
Nie časany wałošsia; —
Chto idzie, — toj skubnie.
49. Poŭna bočka krup,
A na wiersi — strup.
50. Na mory pałka,
Na tej pałcy hałka.
51. Sładzić žoraŭ na kupini,
Trasiecca, kaloc oca,
A ab im uw eš świet kłapococa.
52. Sładzić panna u kamory,
A kosy na padwory.
53. I u nas i u was, —
Parasionak uwiaz.
54. Siemsot mularoŭ,
Zmurawali cirkwu
Biez wuhloŭ.
55. Išli ciešli biez taparoŭ,
Zrubili kamoru biez wuhloŭ.

56. Pole — niezmlarena,
Stada nie zličona,
Pastuch rahaty.
57. Zzadu — żywot,
Spieredu — chrybiot.
58. Pašla baba da Kijewa,
Doma kości pakinuła.
59. Čaho praz chatu nie pierakinieš?
60. Maci toŭsta,
Dačka čyrwona,
Svi Chwiados
Pajšoŭ pad niablos.
61. Sama, jak ščepka, —
Dziaciej, jak moli.
62. Naradziłsia prarok
S pad čorna kamienia, —
Staŭ prarok prarekać,
Stali ludzi ustawaol.
63. U dzień — jak koła,
Ū noćy — jak wuž;
A chto adhadaje —
Budzie moj muž.
64. Wičeram prylació —
Na zlamli noć pralažyc,
A rancaj na nieba lacić.
65. Na palicy — dźwie siłicy.
Što daduć — to zjeduć.
66. Pabieh u lasok
Zadraŭšy nasok.
67. Stary dziedzja,
Na žerdzi jedzie.

68. Maleńki, krywieńki
Usie pole abbiehaŭ.
69. Biažyó liska,
Kala lesu blizka:
Ni sledu ūznać,
Ni jaje dahnać.
70. Što pan, u klišen chawaje,
To mužyk na siamli kidaje?

ADHADKI.

46. Lod.
47. 48. Cybula.
49. 50. Makawa hałoŭka.
51. Mlyn.
52. Morkwa.
53. Moch u scianie.
54. 55. Muraški, murawiešnik.
56. Nieba, zwiezdy, miesiac.
57. Naha.
58. Pieńka.
59. Piera.
60. Pleč, ahoŭ i dym.
61. Piła.
62. Piewień,
63. Dzlaha.
64. Rasa.
65. Žorny.
66. Sani.
67. Swietać.
68. Sierp.
69. Sonca.
70. Sopil.

Chto razam z druhimi zbiare bandu, abo pryučyca da bandy, taho karacimuc śmierci, a u mienš ciazkich pryypadkach — papraučym wastroham nia mienš, jak na 5 hadoŭ. Chto daše bandzie abo členam jaje schoŭku, strawu, ci inšuju pomoć abo radu, — taho karacimuc papraučym wastroham nia mienš 5 hadoŭ, a ŭ bolš lohkich pryypadkach — wastroham nia mienš za 6 mies. Paŭ bandaj rozumiejecca cheŭra nia mienš, jak s 3 asob, katoraja dachodzić procizakonnych met i hrozić baspiečnaści hramadziastwa. Usie prastupki hetkich band padlehajuc niemieckamu wajennamu sudu.

Moratorium.

Pa zahadu hlaŭnakamandujučoho na ŭchodźi termin wakseloŭ i čekaŭ pradoŭžen da 31 marca.

ŠWISŁOČ. Treje kurs u biełaruskaj wučycielskaj seminarij kančajecca 10 studnia 1918 h.

Čaŭwiorcy kurs pačniecca 15 studnia.

Achwotniki zapisacca pawinny rabić heta u swaich pawietowych načalnikoŭ, abo u Stadthauptmannoŭ.

HRODNIA. „Damy chryścijanskaho hramadziastwa“ adkryli tut straŭniu dzieła siarednia-zamožnaha stanu.

HRODNIA. Ad 1 śnieжня 1918 h-miestowaja biblioteka budzie začynie na ažno da ciopłaj pary.

HRODNIA. S pryčyny dobrych polityčnych wiestak ceny na produkty šmat pamienšali. Cena kawy upała na 4 m., herbaty — 3½ m. za funt. Hetak sama patanieŭ cukler i wiazalnyje wyraby.

BIELASTOK. Na Drawianoj wul. 10 ukrali z uziomam 1 ciela, krolikoŭ i 6 kur. Na našy časy heta — redkaja dabyča.

Miestowy urad napaminaje, što ŭ paniadzielki i piatnicy pradaža i kupła miasa zabarony.

20. h. m. Stefan Rynkoŭski, 54 h. nałażyŭ na siabie ruki. Dumajuć, što pryčyna samahubstwa — doŭhaletniaja chwaroba, jakoj nielba było wylačyć.

Na Źaleznej wul. złodziei ukrall kormnaje parasia. Palicija, praŭda, dajša winawatych, ale parasia akazaŭsia ŭžo zjedzienym.

Na Surazskaj wul. 37 złodziei zaležli ŭ tabačnjuju kramu i ukrall paprosaŭ na 1500 m.

WAUKAWYSK. Tawarystwo žydoŭskaho štukarstwa pastawiło 4-aktowuju dramu Gordina «Krejcerowa Sonata». Čysty zysk addadzien na kupu abumku dla biednych žycharoŭ mlesta.

KAMIEŃ, na Wiill. Naša wioska atrymała imia swajo ad wielikaho kamnia siarod woski. Kamień hety maje ŭwyški 2 arš. 14 wiaršk., a ŭkruh — 14 arš. Lehienda apawiedaje, što adzin sielanin razam sa swaimi wałami pracawaŭ u poli na pieršy dzień Walikadnia i za heta byŭ abierien u kamień.

SAKNIEWO, Haspadar Raman T., katoramu starasta zabadaŭ dać furmanku dla Wirtschaft-ausschuss'a, hraziŭ starašcie nažom. Mirawy sud za hroźbu predstaŭniku ŭłaści zasudziŭ haspadara na 300 m. štrafu.

SOPOCKIN. Za patajnoje šynkarstwo Nasiełkoŭski zasudžen na 1,000 m. štrafu, a žonka jahho — na 100 m.

DOWIEŁAJCY, pad Kibartami. 16 wierašila ranicaj haspadara Ludwika Kremera znajšli pawiešenym na parka-

nie jaho domu z ranami na haławie. Zapadozryll ŭ zaboystwie siamju jaho katoraja żyła niazhodliwa. Matku i dwuch pasynkoŭ zabitaho addall pad sud. Na sudzje ullki jasna pakazwali na staršaho syna, Karola. 15 wierašnia ŭ poŭnačy Karol, pracawaŭšy za domam, wiarnušsia da chaty, ŭlez praz wokno ŭ kuchniu i zabiŭ ojčyma, spaŭšaho pobač z matkaj. Ciela zabitaho dušehub wyciahnuŭ i pawiesiŭ na parkanie la chaty. S pryčyny taho, što proci matki nie było nijakich ullk, jaje i małodšaho syna abnawiniŭ, a Karola zasudziŭ na śmierć.

WIZYTY, na niemieckaj hranicy. Nima tej biady, kab z jej dabra nie było. Praŭdziwaść hetaj staroj prykazki pawiardziłasia i tut. S pryčyny pašyreńnia dezynteryj ad biahoj wady, miejcowy urad pastanawiŭ zamiest tutejšaj studni z žuraŭlom pabudawać pompu. Wadu biaruć z hlybini 15 metraŭ.

RYHA. Kab dać školnikam, nie majučym ciopłaj chaty, mahčymašć spasobiecca da lekcij nazaŭtra, zahadano wa ŭsich tutejšych školach ad 1 da 7 hadziny apaliwać i ašwietlać adzin pakoj, dzie mahli-by zbiracca biednyje wučni.

RYHA. 18 śnieжня anojdzien trup kramnicy, Anety Botwy na Mlynarskaj wul. Pry zabitaj ležaŭ zadušenyy sabaka jaje. U toj že dzień byŭ areštowan šawiec Karol Rublis, 34 hadoŭ, katory pryznašsia, što zabiŭ kramnicu slakieraj.

Ad času zaničala niemcami Ryhi heta dziewiataje dušehubstwa.

MITAWA. 18 śnieжня u kwatery damaŭlašnika Doktorowa, wioŭšaho patajny handel spażyŭnymi produktami, uzniašsia bojka. Dwa niewiadomyje pakupcy zabiŭ Doktorowa kuchonny-mi nažami i abrabawali jaho na blizka 1.000 m. i zabrali šynku, jakuju dzieła niepaznaki jamu sulili. Areštowany dźwie zapadozrenyje asoby.

WIESTKI Z RASIEI.

PIECIABURH. (Reŭter). 23. XII. Trockij u piatnicu u pramowie swajej wykryŭ amerykanskuju zмовu i niŭ inšym skazaŭ: „Nichaj predstaŭniki čužych dzieržaŭ nia dumajuć, bytcym my šlapyje i pazwolim tptać nas nami. U sprawie Čyčeryna i Pietrowa my ŭžo pakazali anhllickamu paštu, što nie naležym da amerykanska-anhllickaj buržuazii. My majemo čystyje pryncypy, katoryje my prawidziem, abo pahubim. Kali dyplomaty čužych staron miešajucca ŭ našy sprawy, dyk jany pierastajuć być dyplomatami i stanowiacca prywatnymi ludźmi, dla katorych ciazkaja ruka rewolucii nie znaje miłasierdzia“.

PIECIABURH. (Reŭter). 23. XII. Sproby paŭkoŭnika Andersona, haławy amerykanskaho «čywonaho kryža» u Rumynii, wysłać 72 aŭtomobil cleraz Rostow u Mesopotamiju, razhledajucca bolšewikami, jak žadanie pamahčy Kaledinu, i wyzwali w sryje napaści Trockaho na amerykanskaho paša.

ŠTOKHOLM. Pawodluh apošnich wiestak s Pieciarburha, žduć naćn ho kanca pierehaworaŭ miŭ bolšewikami i ukrajskaj radaj. Rada zrobić dawoli ustupak u swaich pačatkowych damahniach, — a bolšewiki ješče ras paćwierdziać prawa ukraicoŭ na niezalež-ašć.

AMSTERDAM. 24. XII. „Times“

nakazuje s Pieciarburha, što bolšewicki urad pašaŭ kamendanta Pieciarburha u Kijeŭ dzieła pierehaworaŭ ab razwiazcy konfliktu.

PIECIABURH. (P.T.A.). 24. XII. Atrad Kornilowa, ziožený z «bataljonaŭ śmierci» čyśtom 6,000 duš i z 200 kulmiotaŭ, zusim razbit, i za im 200 wiorst hulašsia pahonia ŭ Charkaukskaj huberni. Našy straty: 19 zabitych i 92 ranienych.

PIECIABURH. (P.T.A.). 24. XII. U Charkawi pačalošsia nastupieńnie bolšewikoŭ, katoryje začuŭdall upraŭleńniem paŭdziennych čyhunak, počaj telefonam u Maskwu i t. d.

Žduć prychođu bolšewickich paŭkoŭ.

PIECIABURH. (Reŭter). 23. XII. Press-biuro narodnych komisaraŭ apawieščaie, što 100-tysiačnaja kaukazskaja armija nastupaje na Kaledina z zadu. i da jaje pryučylosia niekolkil silnych plamion.

KOPENHAGA. Pad Carycynym kazaki zlučylišsia z žaleznadarožnikami i pastanawili nie dapuskać pasylki wojsk na poŭnač.

BAZEL. S Pieciarburha nakazujuć, što hieneraly Mitowit i Srebiničikij, a tak sama šab 22 korpusa areštowany i pasadženy ŭ wastroh.

PIECIABURH. (P.T.A.). Buržuaznyje hazety drukujuć wiestku, bytcym Šwecija manicca pašać wojska proci Finlandzii, bytcym dźwie dywizii wstlany na poŭnač i začuwažený ruch wojsk proci Wazy i Alandzkich astrawoŭ. Šwedzkaje teleh aŭnaje ahienotwo apawieščaie, što pawodluh zusim peŭnych wiedamašćej usie hetyje čutki wydumany.

Z usiaho šwietu.

RYM. (Stefani) 25. XII. Na kaladnaje prywitańnie kardynałaŭ, pračytanaje kardynałam Wanuteii, Papiež, miŭ inšym, adkazaŭ:

„Nam wielmi balić, što našy starańnia pahadzić narody byli daremny. Nas paciešaje dumka, što naš przyŭ možna pryraŭnawać da siemi, katoryje ŭżyjazić ŭ ciopłym hruncie.“

TELEGRAMY.

Niemieckije apawiešćeniia.

25. XII. Zachodni teatr:

Na fronci Flandryl na kanali Labasse i na paŭdalennym zachodzi ad Kambre bajewaja čynnašć momentami krapčeta.

Na abopu Maasu i ŭ Elzasie ahoŭ u dzień uzmacawašsia.

Italjanski teatr:

Mŭ Asjago i Bentaj wostraja artileryjskaja bitwa. Kontrataki worahoŭ proci ŭzlaty h u ich nidaŭna pazycij adbity. Čy-ŭto paŭtonnych na Kol de Rosso plerajšto za 9.000 duš, u tym liku 270 aficeraŭ.

26 XII. Zachodni teatr.

Na lpry, pry Mewr i Markoju — momentami krapčejšaja bajewaja čyn-

našó. Pry Žywenkur francuskaje nastupieńnie adbito ahniom i štykami.

Italjanski teatr.

Pašla silnaj artileryjskaj padhatoŭki worahŭ wiali wostryje kontrataki na Kol de Rosso i sumiežnyje pazycii. Jany adbity s ciazkimi stratami.

Kala wajny.

BERLIN. (W.T.B.). 24. XII. Impieratar apublikawaŭ adozwu da niemieckaho narodu, džiakujućy za wytrywašć jaho praz try hady i wyskazywajućy nadzieju na blizkaju i akančacielnuju pabledu.

WIENA. S pryčyny abjaŭleńnia Aŭstro-Wenhryl wajny respublikaj Panamaj hišpanski pašo uziaŭ na siabie zašćytu interesuŭ i paddanych aŭstryjakkich u Panamie.

BERN. U rezolucii anhllickaj rabotnickaj partyi ab metach wajny wystaŭleno žadanie razwiazki pytańnia ab budućyni Elzasa-Lotarynhli padačaj hołasu žycharoŭ. Ab afrykanskich kolonijach haworycca, što nia tolki niemieckije, ale i ŭsie inšyje kolonii treba addać pad internacyonalnaje upraŭleńnie. Ekonomičnaja waina pašla mira zasudžena wielmi wostra.

LONDON. (Reŭter). S pryčyny narodnaho haisawańnia ŭ Aŭstralii na karyšó wajennoj pawinnaści apawiešćena zajawa, ŭ katoraj haworycca:

«Usie partyi Aŭstralii stajac zholdliwa z demokraciej i druhich staron u adnym šcahu suproci centralnych dzieržaŭ. Usie lehalnyje palityčnyje partyi stajac za dalejšuju wajnu da pabiedy».

PARYŽ. Na konferencii sajužnikoŭ amerykanskije deputaty zajawili, što s pryčyny niedašćacy parachodaŭ treba zrobić wybar: ci ŭżywać ich dzieła pierawozki spażyŭnych produktaŭ.

ABWIESTKI.

ŠUKAJU wiarnušsia z Rasiei maci, Hanny Stankiewičy z wioski Urleniaty (8 wiorst ad miast. Krewa i 7 ad Baru) Ašmianskaho paw., šwagry Jazepa Stankiewiča s taje že wioski i Winc. Suchaleta, wladomaho mulara — padradčyca z wioski Wojštawič (4 wiarsty ad miast. Wišlewa) Ašmiansk. paw.

Za ŭsie wiestki budu wielmi ŭdziačnym. Prašu nakazywać u redakciju «Homana» Janku Stankiewiču.

Maryja Mozejko, wučycielka uradowaj žanockaj gimnazii, šukaje jakojkolečy raboty. — Majo waja 24.

KNIŽNICA, Wilenskaja wul., 33.

daje da czytańnia knižki ŭ biełaruskaj, niemieckaj, rasiejskaj i francuskaj mowach.

Spisak bielaruskich knižek.

Wiedajućy canu knihi, najlepiej prystać hrošy napierad hetak tanniej kaštuje pierasytka.

Knižki aznačenyje bis — wyjšli łacinskimi i „ruskimi“ literami.

Nawukowyje dastupnyje dla uslech.

	Cena rdb. kp.
bis Jan Barszczeŭski, pierszy bielaruski piśmiennik. Biograficzny narys R. Zemkewicza	— 20
Praktycznyje rady ab harodnictwie	— 7
Гутаркі аб небі і зямлі з рысункамі	— 15
bis Cukier, W. Trojcy	— 3
bis Hutarki ab haspadaroy	— 3
bis Jak ratawać uzduťuju żywiołu	— 3
bis Jak baranicsa ad chalery	— 1
bis Jak rabić dobryje ramowyje wulli	— 5
bis Ziamielnaja sprawa u Nowaj Zelandii	— 3
bis Karotkaja historyja Bielarusi — Włas'a	— 60
Bł. Andrej Babola mučynik	— 5
Pčalina—żywiołka małaja a karyści daje mnoha	— 30
Як багадецц чэские селяне	— 10
Як выбіреддэпутетоў у Гас. Думу	— 3
Na darozi da nowaho žyćcia. A. Nowiny	— 20
Alkohol	— 3
Rady dla matek	— 3
Sw. Jazafat Kuncewič	— 5
Našto bielarusam hazety	— 5
Kolki sloŭ ab dziawoczaj opratecy na Bielarusi	— 10

Bielaruskije teatralnyje twory.

Хам. Абраз у 4-х дзеях, Э. Ожешко	— 75
Сватаньне. Жарцк у 1-й дзеі, А. Чэхова	— 20
Мядзведзь. Жарцк у 1-й дзеі, А. Чэхова	— 30
Міхалка. Камедыя у 1 дзеі	— 30
Па равізіі. Абраз у 1 дзеі Кроніўніцкаго	— 35
Пашыліся ў дурні. Жарт Кроніўніцкаго у 3 дзеях	— 65
Як яны жаніліся. Жрт у 1 дзеі Валодзькаго	— 30
„Паўлінка“, камедыя у 2 дзеях Я. Купалы	— 70
Snatwoŭny Mak. Scena dla dziciaczych teatroŭ	— 15
Betlejka	— 6

Hadawiki.

Nasza Niwa 1906 hodu	1 r. — k.	Nasza Niwa 1910 hodu	3 r. — k.
„ „ 1907 „	15 „ — „	„ „ 1911 „	3 „ — „
„ „ 1908 „	5 „ — „	„ „ 1912 „	5 „ — „
„ „ 1909 „	3 „ — „	„ „ 1913 „	3 „ — „

Kalendary 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 h. pa 15 k., 1915 h. 20 k., 1916 h. pa 15 k., 1917 h. pa 20 k.

Bielaruskije muzykalnyje twory.

Беларуск песенник з нотамі	— 1
Беларускія піесні з нотамі. I časć. Sobraŭ A. Hryniewič	— 3
Беларускія піесні з нотамі. II časć. Sobraŭ A. Hryniewič i A. Ziaziula	— 25
Беларуск е песні разложаны на 4 галасы; адна песня у 4 галасох 10 к., кожны голас	— 3
Чамуж мне ня пець. Ой ляцелі гусі. Дый кудыж ты. Ой пайду я лугам. Ды ўжо сонейка	— 10

Wilnia, Zawalnaja 7. Bielaruskaja Kniharnia.

Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Łastoŭski.

350 Hamburskaja-Dzieržaunaja loteryja.

Najwialikszы wyhrysz u najszczęśliwiejszym zdarzeniu

Adzin milion marak

Spis wyhrysoŭ i premij 350-aj Loteryi:

Premija I 500 000 m.	1 premija 40 000 m.	212 wyhry. pa 2000 m.
Premija II 300 000 „	1 wyhrysz 40 000 „	5 „ pa 1500 „
1 wyhrysz 200 000 „	1 premija 30 000 „	525 „ pa 1000 „
1 wyhrysz 100 000 „	1 wyhrysz 30 000 „	639 „ pa 500 „
1 wyhrysz 90 000 „	7 wyhry. pa 20 000 „	150 „ pa 400 „
1 premija 80 000 „	3 wyhry. pa 15 000 „	9 „ pa 300 „
1 wyhrysz 80 000 „	16 wyhry. pa 10 000 „	44174 „ pa 250 „
1 premija 70 000 „	1 wyhrysz 7 500 „	220, 200, 175, 150, „
1 wyhrysz 70 000 „	1 wyhrysz 6 000 „	125, 100, 75 i 35 „
1 premija 60 000 „	56 wyhry. pa 5 000 „	
1 wyhrysz 60 000 „	2 wyhry. pa 4 000 „	46.020 wyhrysoŭ,
1 premija 50 000 „	128 wyhry. pa 3 000 „	8 premij
1 wyhrysz 50 000 „	2 wyhry. pa 2 500 „	10.000 darmowych losan.

razam 13 milionau 731.000 marak.

Loteryja składjecca s 7 klas.

Rozyhrysz 1 klasy — 17 i 19 studnia 1918 hodu.

Cena oryginalnaho losu

razam z niemieckim herbowym zboram

	Dla 1 klasy:	Dla tisich 7 klas.
wašmuskza oryginalnaho losu	M. 1,25	M. 25,—
czwierć oryginalnaho losu	„ 2,50	„ 50,—
pałowa oryginalnaho losu	„ 5,00	„ 100,—
ceły oryginalny los	„ 10,00	„ 200,—

Paczynać ihrać možna u koźnaj klasie.

Windus & Co

Hauptkollekte

Hamburg 36, Kaiser Wilhelmstr. 20—26.

ZAKAZ

Prašu wysłać losaŭ 1 klasy	Imia . . . . .
Hamb. Dzierž. Loteryi.	Profesija . . . . .
Summu . . . . . M. atrymajecie adna-časna pačtowym pierakazam, pryžo- nuju pry hetym.	Miejsco żyćcia . . . . .
(Niepatrebnae pieręczyrknuć)	Pacztowy okruh . . . . .
	Zamietki . . . . .
	(Praszu ab wyrazny adres)
	Hom. Wiln.

13 milionau 731.000 m.

buduć razyhrany u 350 Hamburskaj Dzieržaunaj Loteryi.

Najwialikszы wyhrysz u najszczęśliwiejszym zdarzeniu **adzin milion marak.**

Spis wyhrysoŭ i premij:

1 premija 500 000 marak	1 premija 30 000 m	Loteryja składjecca s 7 klas.
2 „ pa 300 000 „	1 wyhrysz 30 000 „	
1 wyhrysz 200 000 „	7 wyhrysoŭ pa 20 000 „	
1 „ 100 000 „	3 „ pa 15 000 „	
1 „ 90 000 „	16 „ pa 10 000 „	
1 premija 80 000 „	1 wyhrysz 7 000 „	
1 wyhrysz 80 000 „	1 „ 6 000 „	
1 premija 70 000 „	56 wyhrysoŭ pa 5 000 „	
1 wyhrysz 70 000 „	2 „ pa 4 000 „	
1 premija 60 000 „	128 „ pa 3 000 „	
1 wyhrysz 60 000 „	2 „ pa 2 500 „	
1 premija 50 000 „	212 „ pa 2 000 „	
1 wyhrysz 50 000 „	525 „ pa 1 000 „	
1 premija 40 000 „	639 „ pa 500 „	
1 wyhrysz 40 000 „	150 „ pa 400 „	

90 wyhrysoŭ pa 300 m., 44174 wyhrysoŭ pa 250, 220, 175, 150, 125, 100 75 i 35 m. 46020 wyhrysoŭ, 8 premij i 10.000 darmowych losaŭ,

Cena oryginalnych losou

razam z niemieckim impierskim herbowym zboram:

	Za 1 klasu:	Za tisie 7 klas
Wašmuskza oryginalnaho losu	M. 1,25	M. 25,—
czwierć oryginalnaho losu	„ 2,50	„ 50,—
pałowa oryginalnaho losu	„ 5,00	„ 100,—
ceły oryginalny los	„ 10,00	„ 200,—

Rozyhrysz 1 klasy | 17 i 19 studnia 1918 hodu.

Paczynać ihru možna ŭ koźnaj klasie.

N. Gerh. Mellendorf, Hamburg

Zakaz

Praszu wysłać losaŭ 1 klasy.	Imia . . . . .
Hamburskaj Dzieržaunaj Loteryi.	Profesija . . . . .
Summu M. . . . . wy atrymajecie adnaczaśna pierakazam, pryžo- nuju da piśma (niežadanae pieręczyrknuć).	Miejsco żyćcia . . . . .
	Pacztowy okruh . . . . .
	(Prosim dać wyrazna adres)
	Wilnia, „Homan“.

Handwritten notes and stamps at the bottom of the page, including 'ch. inv. 93' and a circular library stamp.